

Groenstructuurplan Nieuwegein 2017

Inhoud

Samenvatting	3
1. Inleiding	4
1.1 Aanleiding	4
1.2 Kader	5
1.3 Doel	5
2. Belang van het groen.....	7
3. Het Groenstructuurplan	8
3.1 Proces	8
3.2 Opzet van de groenstructuurkaart	8
3.2.1 Natuur	10
3.2.2 Lokale ecologische verbinding	11
3.2.3 Stapstenen.....	12
3.2.4 Overig gebruiksgroen	13
3.2.5 Aankledingsgroen	14
3.2.6 Cultuurhistorische lijnen en vlakken	15
3.2.7 Hoofdwegen	17
3.2.8 Wijkwegen	18
3.2.9 Buurtwegen (niet aangegeven op de kaart)	19
3.2.10 Kanaal (Amsterdam Rijnkanaal en Lekkanaal).....	20
3.2.11 Merwedekanaal, Doorslag.	21
3.2.12 Lek	22
4. Natuurnetwerk Nieuwegein	23
4.1 Lokale ecologische verbinding.....	23
4.2 Natuur (kerngebieden)	24
4.3 Aandachtsgebieden	25
5. Afwegingskaders en uitgangspunten bij ontwikkelingen.....	29
5.1 Afwegingskader voor natuur en lokale ecologische verbinding	29
5.2 Afwegingskader voor stapstenen.....	30
5.3 Afwegingskader voor overig gebruiksgroen.....	30
5.4 Afwegingskader voor aankledingsgroen	31
5.5 Afwegingskader voor bomen	31
6. Hoe wordt dit plan gebruikt	32
Bijlage 1: Kaart.....	34
Bijlage 2: Overzicht natuur- en aandachtsgebieden	35
Bijlage 3: Begrippenlijst	36

Samenvatting

Het openbaar groen maakt onderdeel uit van veel verschillende ruimtelijke plannen. Wat we missen is een overall visie, waarmee flexibel ingespeeld kan worden op ontwikkelingen (zoals bewonersinitiatieven, ruimtelijke plannen en klimaatverandering) en die tegelijkertijd de kwaliteit bewaakt en de kosten voor aanleg en onderhoud beheerst.

Het kader voor dit plan wordt gevormd door bestaand, vastgesteld beleid op diverse relevante gebieden, zoals openbaar groen, stedenbouw, bestemmingsplannen en wetten. Het omvat alle gemeentelijke groengebieden en een aantal grotere groengebieden van andere overheden. Het Natuurnetwerk Nieuwegein (RIS 2015-486) is in het Groenstructuurplan geïntegreerd.

Dit Groenstructuurplan heeft de volgende doelen:

- Vastleggen wat het "groene geraamte" van Nieuwegein is, welk groen vormt en ondersteunt de visueel en ecologisch samenhangende ruimtelijke structuur van Nieuwegein en ondersteunt de thema's uit de structuurvisie.
- Beschrijven welk beeld, welke uitstraling gewenst is bij de verschillende onderdelen van deze groenstructuur.
- Kaders en uitgangspunten geven voor veranderingen van het openbaar gebied, gericht op behoud en verdere ontwikkeling van een kwalitatief goede en goed beheer(s)bare groenstructuur, waarin alle benodigde en gewenste functies een plaats krijgen.
- De groenstructuurplankaart vervangt het "overzicht kapvergunningplichtige gebieden" bij de eerstvolgende wijziging van de Bomenverordening.

De structuren die we op de Groenstructuurplankaart benoemen zijn gebaseerd op de functie, het gebruik en de waarde van het groen. Hoe en waar krijgen alle belangen een plaats: recreatie, cultuurhistorie, landschap, biodiversiteit en klimaatadaptatie.

Per structuur zijn de kenmerken beschreven (ligging en gebruik), het belang er van voor de inwoners, het gewenste beeld en het daarvoor benodigde beheer. Daarnaast is er steeds een referentiebeeld toegevoegd.

De stad is geen statisch geheel, er zijn altijd ontwikkelingen gaande. Daarom zijn in dit plan ook afwegingskaders en uitgangspunten beschreven. Met behulp daarvan kan het belang van het openbaar groen goed worden meegewogen bij veranderingen in het openbaar gebied. Voor de gebieden met de functie natuur en de lokale ecologische verbinding geldt een nee-tenzij principe (nee, tenzij er sprake is van groot openbaar belang). Voor het overige groen op de Groenstructuur-plankaart geldt ja-mits:

- Er zijn voldoende alternatieven van vergelijkbare kwaliteit in de buurt aanwezig.
- Er is een alternatief aanwezig maar van onvoldoende kwaliteit. Er kan dan compensatie plaatsvinden.
- Er is geen alternatief aanwezig. In dat geval moet een nieuwe stapsteen/haarvat in het plan worden opgenomen.

In gebieden die niet op de kaart zijn opgenomen is in ieder geval ruimte voor bewonersinitiatieven en verkoop/verhuur van snippergroen.

Door de grote overlap kan de Groenstructuurplankaart bij de eerstvolgende wijziging van de bomenverordening daarin als "kaart waardevolle houtopstanden" worden opgenomen. De "lijst waardevolle bomen" (waardevolle bomen buiten de gebieden op de kaart) blijft daarnaast ook onderdeel van de bomenverordening.

1. Inleiding

Het goede behouden door vooruit te gaan. (Toekomstvisie Nieuwegein naar 2015)

1.1 Aanleiding

Het openbaar groen maakt onderdeel uit van veel verschillende ruimtelijke plannen. En het is vaak een van de aspecten bij ontwikkelingen in de openbare ruimte. Er ligt veel druk op het openbaar groen. Wat mist is een overall visie, waarmee flexibel ingespeeld kan worden op ontwikkelingen en die tegelijkertijd de kwaliteit bewaakt en de kosten voor aanleg en onderhoud beheerst. Hieronder zijn de belangrijkste plannen waarin groen een rol speelt kort toegelicht.

In de structuurvisie Nieuwegein Verbindt (de ruimtelijke koers naar 2030) wordt het integrale ontwikkelbeeld voor de stad gepresenteerd aan de hand van vier thema's. In elk thema speelt het openbaar groen een rol:

- Nieuwegein Leeft: een stad waar het goed wonen, werken en verblijven is;
- Mooi Nieuwegein: hoe kan zichtbare en verscholen cultuurhistorie een grotere rol krijgen in het leven van alledag;
- Nieuwegein Verbindt: verbetering van de publieke ruimtes én van de verbindingen met het omliggende landelijke gebied;
- Duurzaam Nieuwegein: een stap voorwaarts op het gebied van klimaat, milieu en energie.

Ook in de toekomstvisie Nieuwegein naar 2015 (vastgesteld maart 2016) kent vier thema's waarin onder meer het belang van groen naar voren komt:

- Verbonden met de stad, verbonden met elkaar: De oude en nieuwe (groen)structuren geven de stad karakter en een gezamenlijk verleden. We voelen ons verantwoordelijk voor elkaar en de omgeving.
- Fijn en groen wonen rondom een levendig centrum: "Water en natuur zijn nooit ver weg"
- Een toekomstbestendige stad voor jong en oud: "het betekent ook dat we investeren in een klimaat neutrale stad" en "onderhoud aan woningen, openbare ruimte en voorzieningen is op een aantal plekken gewenst";
- Een bedrijvige stad in een sterke regio: "De regio Utrecht is ook in 2025 een gewilde, groene, slimme en gezonde regio".

In het Natuurnetwerk Nieuwegein zijn de lokale ecologische verbinding en de gebieden met de functie natuur en stapsteen¹ vastgelegd. Het Natuurnetwerk Nieuwegein ligt in het verlengde van het Natuurnetwerk Nederland. Het doel van beide plannen is om een natuurlijke leefomgeving te realiseren en te behouden, in natuurgebieden maar ook in het landelijk gebied en in de stad, dicht bij huis. Door het rijk is geen netwerk in de steden vastgesteld, dat is een taak van de gemeenten zelf.

Nieuwegein kent daarnaast nog een aantal oudere en nieuwere plannen waarin groenstructuren en (onderdelen van) openbaar groen worden benoemd en/of beschermd. Denk bijvoorbeeld aan de provinciale structuurplannen, bestemmingsplannen, de bomenverordening, het bomenbeleidsplan en de visie stadspark Oudegein.

Waarom dan toch een Groenstructuurplan? De belangrijkste praktische redenen zijn:

- Woningbouw vindt steeds meer plaats op kleine schaal binnen de stad (inbreidingen). De druk op het aanwezige groen neemt daardoor toe. Doordat meer inwoners gebruik moeten maken

¹ De lokale ecologische verbinding werd in het Natuurnetwerk Nieuwegein ecologische verbindingszone genoemd. De stapstenen werden daar stapstenen en haarvaten genoemd. Alleen de namen zijn aangepast, inhoudelijk is er geen verandering.

van het al aanwezige groen, maar ook doordat als gevolg hiervan meer parkeren, kabels en leidingen en andere voorzieningen in het omliggende openbare gebied moeten worden aangelegd.

- Uit bewonersinitiatieven komen soms tegengestelde belangen naar voren: zoals spelen versus een hondenuitlaatplaats, recreatie versus natuur of zon versus schaduw.
- Door de klimaatverandering loopt de temperatuur in de stad op en worden regenbuien extremer. Meer en/of ander groen in de stad zorgt voor een prettig leefklimaat, koeling en waterberging. Het groen krijgt er zo een nieuwe functie bij, namelijk om de effecten van klimaatverandering te verzachten.
- Beheer en onderhoud van openbaar groen kost geld, geld dat je maar één keer kunt uitgeven. Er is een goede basis nodig voor de afweging van locatie en kwaliteit.
- In 2012 is het "Overzicht kapvergunningplichtige bomen en gebieden" vastgesteld dat behoort bij de Bomenverordening ("kapverordening"). Er is een grote overeenkomst tussen de Groenstructuurplankaart en dit "Overzicht". Daarom worden de op de groenstructuurplankaart aangegeven gebieden bij de eerstvolgende wijziging van de Bomenverordening aangewezen als "kapvergunningplichtige gebieden". Daarmee is gelijk ook de herziening 2017 gerealiseerd (zie ook hst 4.5).
- Uit diverse onderzoeken blijkt dat inwoners een groene woonomgeving waarderen.

1.2 Kader

Voor dit Groenstructuurplan zijn niet alleen alle groengebieden in eigendom van de gemeente in de afweging betrokken maar ook een aantal grotere groengebieden van andere partijen zoals provincie en Staatsbosbeheer. Alle overige particuliere eigendommen vallen er buiten. Het kader voor dit plan wordt gevormd door bestaand, vastgesteld beleid op diverse relevante gebieden, zoals verkeer, stedenbouw, bestemmingsplannen, wonen en dergelijke. Het is afgestemd met de tegelijkertijd tot stand gekomen herijking woningbouwopgave. Het door de raad vastgestelde Natuurnetwerk Nieuwegein is in dit plan geïntegreerd.

Bij tegenstellingen en omissies vormt de "geest" van het al vastgestelde beleid de grond voor het zoeken van oplossingen. Daarom zijn de grenzen van de groenstructuren globaal aangegeven. Zo is er ruimte om bij initiatieven de best passende oplossing te zoeken. Hierbij houden we rekening met mens, dier, plant en waarden zoals cultuurhistorie.

Dit Groenstructuurplan is een lange termijnplan. Het laten ontstaan van een volwassen groengebied met bomen is immers een kwestie van lange adem. Daarom is de looptijd van dit plan 30 jaar, waarbij elke 10 jaar wordt nagegaan of bijsturing nodig /gewenst is.

Het Groenstructuurplan is tot stand gekomen in samenwerking met inwoners, wijkplatforms, natuurverenigingen en met de afdelingen Openbaar Domein, Ruimtelijk Domein.

1.3 Doel

Het doel van dit Groenstructuurplan is:

- Het ontwikkelen en behouden van het "groene geraamte" van Nieuwegein. Het "groene geraamte" vormt de visueel en ecologisch samenhangende ruimtelijke structuur van Nieuwegein. Het is een gezond, soortenrijk, evenwichtig, robuust en aaneengesloten netwerk van natuur- en groengebieden en ondersteunt de thema's uit de structuurvisie. Dit groene geraamte is van algemeen belang en willen we daarom beschermen en waar nodig versterken.

- Het vastleggen van de natuurgebieden (kerngebieden), de lokale ecologische verbinding en de stapstenen die van belang zijn voor het goed functioneren van het Natuurnetwerk Nieuwegein.
- Beschrijven welk beeld, welke uitstraling gewenst is bij de verschillende onderdelen van deze groenstructuur. Hoe en waar krijgen alle belangen een plaats: recreatie, cultuurhistorie, landschap, biodiversiteit en klimaatadaptatie.
- Kort en doelmatig kaders en uitgangspunten geven voor veranderingen van het openbaar gebied, gericht op de groenstructuur. Deze kaders en uitgangspunten zijn gericht op behoud en verdere ontwikkeling van een kwalitatief goede en goed beheer(s)bare groenstructuur, waarin alle benodigde en gewenste belangen een plaats krijgen.
- De Groenstructuurplankaart opnemen in de bomenverordening als actualisatie van het huidige "Overzicht kapvergunningplichtige gebieden".

Zoals al gezegd bevindt het openbaar groen zich in een spanningsveld. In dit plan zoeken we naar een evenwicht tussen behoud en flexibiliteit. Dat betekent dat niet al het huidige openbaar groen op de kaarten wordt opgenomen. Dit niet-opgenomen groen is van minder belang op stedelijk niveau maar nog wel op buurtniveau. Door te bepalen wat echt van waarde is, wordt tegelijkertijd ruimte gevonden voor andere invullingen, zoals herinrichting al dan niet in het kader van projecten zoals Betere Buurten, afstoten (verkoop/verhuur), zelfbeheer.

Het Groenstructuurplan wordt gebruikt door diverse afdelingen van de gemeente Nieuwegein bij de beoordeling van ruimtelijke plannen (herinrichting, in- en uitbreidingen). In hoofdstuk 4 zijn hiervoor afwegingskaders en uitgangspunten benoemd.

Het Groenstructuurplan is op hoofdlijnen weergegeven. In een nota natuurontwikkeling kan worden ingegaan op soorten/doelsoorten en de fysieke inrichting.

Om het Groenstructuurplan tot stand te brengen moeten we werk met werk te maken. Dat kan op twee manieren: door mee te liften op andere ruimtelijke initiatieven en door aanpassingen in het beheer en onderhoud. De benodigde aanpassingen in het beheer kunnen worden opgenomen in het (reguliere) groenbeheerplan.

2. Belang van het groen

'Groen komt de gezondheid en het welbevinden van mensen ten goede. Daarbij speelt een rol dat groen in de leefomgeving mensen aanzet tot bewegen, met een positief effect op de gezondheid en de sociale samenhang, en dat het leidt tot minder stress. Maar ook het leveren van koelte, het absorberen van fijnstof en het aantrekkelijker maken van de omgeving voor volwassenen en kinderen hebben hun invloed. Een groene omgeving biedt daarmee ook een aantrekkelijke vestigingsplaats voor bedrijven en hun werknemers.' (uit: Rijksnatuurvisie 2014)

De waarde van groen in een stedelijke omgeving ligt gemiddeld 1,5 tot 2 keer hoger dan de maatschappelijke kosten. (TEEB-stad)

Groen is een effectieve en efficiënte manier om een goed sociaal, fysiek en economisch leefklimaat te bevorderen (bron: ministerie van economische zaken, onderzoeksrapporten naar economische waarde van natuur (TEEB)). Daarom wordt in dit hoofdstuk ingegaan op het belang voor de natuur, mens en economie.

De betekenis van groen kan in vijf kernbegrippen worden ondergebracht:

- Biodiversiteit: het behouden van de soortenrijkdom van flora (planten) en fauna (dieren) in Nieuwegein is op zichzelf al van belang. Daarnaast leidt biodiversiteit in onze specifieke stedelijke omgeving tot minder ziekten en plagen in het openbaar groen. Beleven van natuur leidt tot draagvlak voor natuurbehoud en natuurontwikkeling.
- Leefbaarheid: groen zorgt voor prettig ontmoeten, prettig wonen, ontspannen dichtbij en verder van huis, spelen en bewegen. Het draagt bij aan de identiteit van de buurt, beleven van natuur en verminderen van (het gevoel van) onveiligheid.
- Gezondheid: groen draagt bij aan voorkomen en herstel van stress, stimuleert tot bewegen, bevordert concentratie en vergemakkelijkt sociaal contact. Grote(re) oppervlakken groen kunnen daarnaast een bijdrage leveren aan het verbeteren van de luchtkwaliteit en aan verminderen van hittestress in de zomer.
- Economie: indirect betekent een leefbare omgeving een meerwaarde van onroerend goed, een beter economisch vestigingsklimaat en betekenen gezondere inwoners minder maatschappelijke kosten.
- Klimaatadaptatie: we moeten er rekening mee houden dat buien steeds extremer worden en temperaturen steeds hoger. De meest effectieve maatregel voor de opvang van (regen)water en het beperken van hoge temperaturen in de stad is het vergroenen van de stad. Dit leidt tot besparingen op investeringen in rioolstelsels en vermindering van schade door wateroverlast.

Behalve groen vragen echter tal van andere voorzieningen ook ruimte binnen het openbare gebied. Het huidige areaal aan openbaar groen wordt in zijn omvang en kwaliteit bedreigd door:

- Afname van het areaal: als gevolg van aanleg parkeerplaatsen, wegverbreding, kappen van bomen vanwege ziekte of overlast, etc. In het woningbouwprogramma 2030 is aangegeven dat bouwen in het groen niet mogelijk wordt gemaakt, tenzij de locatie al is opgenomen op de kaart/lijst van 67 locaties.
- Verstoring: grotere (recreatie)druk door minder groen en meer gebruikers/inwoners.
- Versnippering: onderbreken van de verbindingen, maar ook bv bouwen (midden) in grotere groengebieden.
- Verontreiniging: afval, maar ook verzuring, voedselrijker worden.
- Bezuiniging: onvoldoende onderhoud, geen handhaving op overtredingen in het groen vanwege andere prioriteiten, onvoldoende voorlichting.
- Tegenstrijdige belangen, zoals spelen versus een hondenuitlaatplaats, recreatie versus natuur, aankledingsgroen versus sociale veiligheid, zon versus schaduw.

3. Het Groenstructuurplan

Het Groenstructuurplan geeft de verdeling van het groen over de stad weer en de ruimtelijke samenhang daartussen. Om te komen tot de groenstructuurkaart en de beschrijving van de structuren is een aantal stappen doorlopen.

Fijn en groen wonen rondom een levendig centrum. (Speerpunt 2, Toekomstvisie Nieuwegein naar 2015)

3.1 Proces

In 2015 is door de gemeenteraad het Natuurnetwerk Nieuwegein vastgesteld. Dit plan vormt de basis voor en een voorloper van het Groenstructuurplan. Vervolgens is op basis van vastgesteld beleid in een ambtelijke werkgroep een concept-Groenstructuurplan opgesteld. De input hiervoor is gebaseerd op onder andere:

- Woningbouwprogramma 2030
- Het Gemeentelijk Mobiliteitsplan (wegenstructuur)
- Cultuurhistorische waardenkaart (cultuurhistorische lijnen en vlakken)
- Structuurvisie Nieuwegein 2030
- Toekomstvisie Nieuwegein naar 2025
- Overzicht kapvergunningplichtige bomen en gebieden (onderdeel van de bomenverordening)

Inwoners van Nieuwegein, wijkplatforms en natuurverenigingen zijn vervolgens uitgenodigd om mee te denken over dit conceptplan. De input uit deze bijeenkomsten is verwerkt in het definitieve concept. Het definitieve concept is op een inloopavond aan de inwoners gepresenteerd, tegelijk met het woningbouwprogramma en het plan voor schoollocaties en sportgebouwen. De drie plannen hebben een onderlinge samenhang waar bij het opstellen van de drie rapporten rekening mee is gehouden. Want door schoollocaties te bundelen, ontstaat ergens anders ruimte voor bijvoorbeeld woningbouw. Terwijl bij keuzes voor woningbouwlocaties ook rekening moet worden gehouden met het behoud van voldoende groen. De reacties van deze avond zijn meegenomen in het uiteindelijke Groenstructuurplan.

3.2 Opzet van de groenstructuurkaart

De groenstructuur van Nieuwegein, het "groene geraamte", vormt zoals al aangegeven de visueel en ecologisch samenhangende ruimtelijke structuur van Nieuwegein. Deze structuur bestaat uit verschillende onderdelen die in de tabellen zijn uitgewerkt.

De groengebieden die in het Natuurnetwerk Nieuwegein zijn benoemd vormen de "ruggengraat" van de groenstructuur.

De grote(re) groengebieden die van belang zijn om te recreëren en vanwege de identiteit van de wijk zijn benoemd als gebruiksgroen.

Verbindingen tussen deze gebieden, via de bestaande infrastructuur, zijn nodig voor een grote(re) biodiversiteit en een gezond groenbestand. De wegen, watergangen en cultuurhistorische lijnen worden apart benoemd. Het gaat daarbij dus steeds om de wegen *inclusief* het daarbij horende groen zoals (midden)bermen en bermsloten. De overige (kleinere) langgerekte groengebieden maken ook deel uit van deze verbindingen, ze zijn benoemd als aankledingsgroen. De lokale ecologische verbinding loopt zowel over vlakken als over lijnen en moet in de toekomst een aaneengesloten ononderbroken geheel gaan vormen.

De groengebieden die nu zijn vastgelegd op de Groenstructuurplankaart willen we versterken en waar mogelijk verbeteren en completeren. Niet alleen vanuit het belang voor de biodiversiteit,

maar ook vanwege de andere in hst 2 genoemde belangen: leefbaarheid, gezondheid, cultuurhistorie, economie en klimaatadaptatie.

In onderstaande tabellen wordt per groengebied beschreven:

- Kenmerken: ligging (waar komt deze structuur voor) en gebruik.
- Belang: waarom is dit groen van belang voor de inwoners van Nieuwegein?
- Inrichting: Wat is het gewenste beeld, hoe ziet deze structuur er in grote lijnen uit.
- Beheer: Zijn er specifieke beheermaatregelen nodig om deze structuur te laten ontstaan of in stand te houden.
- Referentiebeeld: een foto van een bestaande situatie die het gewenste beeld laat zien.

In hoofdstuk 4 zoomen we verder in op het Natuurnetwerk Nieuwegein. Daarnaast wordt een aantal locaties beschreven waarvan bekend is dat er een ontwikkeling plaatsvindt of gaat vinden. Een ontwikkeling biedt immers kansen, maar het is niet vanzelfsprekend dat die kans ook gegrepen kan worden. Daarom is er extra aandacht nodig om dit te borgen.

3.2.1 Natuur

Kenmerken	De gebieden die in het Natuurnetwerk Nieuwegein en op de Groenstructuurplan-kaart zijn opgenomen als natuur vormen de "ruggengraat" van het Natuurnetwerk Nieuwegein en het Groenstructuurplan. Ze zijn door hun verschijningsvorm, ouderdom en/of omvang waardevol voor natuur en biodiversiteit in Nieuwegein. Het zijn soortenrijke, aaneengesloten, extensief gebruikte groengebieden en water. Het gaat vaak om gebieden die nog dateren van voor de ontwikkeling van Nieuwegein (bijv. delen van landgoederen). Maar er is ook nieuw aangelegde natuur, zoals in de uiterwaarden van de Lek en in het Klooster.
Belang	Dit zijn de kerngebieden van het Natuurnetwerk Nieuwegein en de "dragere" van de lokale ecologische verbinding (EV). Net als de EV zijn de kerngebieden van belang om een gezond Natuurnetwerk te krijgen, dat bestand is tegen ziekten en plagen. Ze dragen bij aan het ontstaan en behouden van biodiversiteit in Nieuwegein. Er is geen of (zeer) extensieve recreatie. Bij ruimtelijke herinrichtingen is natuur slecht bij hoge uitzondering uitwisselbaar (zie afwegingskader).
Gewenst beeld	Het zijn gebieden met afwisselend drogere delen, water en overgangsgebieden. Alle soorten beplanting zijn in meerdere of mindere mate aanwezig: bomen, heesters, kruiden, grassen, moeras- en waterplanten. Waar mogelijk opgebouwd als zoom-mantel-kern (een geleidelijke overgang van ruigtekruiden via heesters naar bomen). Vaak zijn voor Nieuwegein bijzondere planten en dieren aanwezig en zijn oude, cultuurhistorisch waardevolle (kavel)patronen nog zichtbaar. Natuur wordt (zeer) extensief gebruikt, de inrichting draagt daar aan bij, bijvoorbeeld door een gering aantal onverharde paden en/of afscherming van gedeelten door middel van watergangen. De beplanting is streekeigen.
Beheer	Extensief natuurbeheer afgestemd op de aanwezige en gewenste (beschermde) flora en fauna en op cultuurhistorische gebruiken. Waar mogelijk herstellen we cultuurhistorische elementen (slootpatronen, knotbomen). Bomen worden niet opgekroond, dood hout blijft staan of liggen, tenzij dit i.v.m. toegankelijkheid en veiligheid niet mogelijk is. Zelfbeheer is hier alleen mogelijk als dat daadwerkelijk een bijdrage levert aan het functioneren van het Natuurnetwerk.
Referentie-beeld	Stadspark Oudegein:

3.2.2 Lokale ecologische verbinding

Kenmerken	De lokale ecologische verbinding (EV) vormt een belangrijke schakel tussen de gebieden met de functie natuur (kerngebieden) in de gemeente Nieuwegein en daarbuiten. Het is een soortenrijk aaneengesloten gebied met groen en water. Het doel van de EV is om op termijn een aaneengesloten zone van goede kwaliteit te realiseren. In de EV is onderscheid gemaakt tussen: - Ecologische verbindingen: groengebieden die al een hoge ecologische waarde hebben - Te ontwikkelen, groen aanwezig: gebieden die potentie hebben, ze zijn wel groen maar hebben nu weinig natuurwaarde. - Aan te leggen: hier is de gewenste EV onderbroken.
Belang	De EV draagt bij aan het ontstaan en behouden van biodiversiteit in Nieuwegein en wordt daarnaast gebruikt voor extensieve tot matig intensieve recreatie. De EV is van belang om een gezond Natuurnetwerk te krijgen, dat bestand is tegen ziekten en plagen. Dat gezonde netwerk heeft ook zijn uitstraling naar het openbaar groen in Nieuwegein dat buiten het "netwerk" valt.
Gewenst beeld	De EV bestaat in principe uit een combinatie van water, natuurvriendelijke oever, kruidenrijk grasland en streekeigen heesters en bomen. De inrichting draagt bij aan het extensieve karakter, bijvoorbeeld door een gering aantal (onverharde) paden.
Beheer	Extensief beheer afgestemd op de aanwezige en gewenste (beschermde) flora en fauna en waar van toepassing op de cultuurhistorische beheervorm. Bomen worden niet opgekroond, dood hout blijft staan of liggen, tenzij dit i.v.m. toegankelijkheid en veiligheid niet mogelijk is.. Daar waar de ev. nu nog niet (volwaardig) aanwezig is brengen we deze tot stand door werk met werk te maken (meeliften op andere ruimtelijke initiatieven) en/of door aanpassingen in het beheer. Zelfbeheer is hier alleen mogelijk als dat daadwerkelijk een bijdrage levert aan het functioneren van het Natuurnetwerk.
Referentie-beeld	Stadspark Oudegein:

3.2.3 Stapstenen

Kenmerken	Een stapsteen is een geïsoleerd liggend groengebied dat als “steunpunt” dient voor het Natuurnetwerk Nieuwegein. Het kan gaan om grotere groengebieden maar ook om kleinere langgerekte groenstroken. Er is een combinatie aanwezig van bomen, heesters, open grasvlakte, oevers en water. Net als Natuur komen ook de stapstenen vaak overeen met cultuur-historische elementen. Anders dan Natuur gaat het doorgaans om parken en parkjes met intensieve(re) recreatie.
Belang	Door de combinatie van verschillende beplantingsvormen en -soorten, open en gesloten, vormen de stapstenen een goede basis voor biodiversiteit. Via stapstenen kunnen planten en dieren zich sprongsgewijs verspreiden tussen een of meer groengebieden en zo uitwisseling van planten en dieren mogelijk maken. Ook dat is nodig voor de biodiversiteit. Daar waar ze overeenkomen met cultuur-historische elementen is de grond niet of minder verstoord en is de beplanting vaak ouder. Het groen heeft zich hier al langere tijd kunnen “settelen” en is daardoor vaak stabiel en gevarieerd. Ook dat vormt een goede basis voor biodiversiteit. Stapstenen zijn van belang voor een prettige woonomgeving: recreatie dicht bij huis, ontmoeten, bewegen en klimaatadaptatie. Bij ruimtelijke herinrichtingen zijn de stapstenen onder bepaalde voorwaarden uitwisselbaar (zie afwegingskader).
Gewenst beeld	De inrichting moet uitnodigen om er gebruik van te maken. Dat kan door afwisseling van besloten en open ruimten en van steekeigen beplantingssoorten en sierbeplanting. De cultuurhistorische elementen geven eigenheid aan het groen. Het moet veilig en aantrekkelijk zijn.
Beheer	Het beheer van het openbaar groen in de wijken is vastgelegd in de integrale beeldbestekken “Onderhoud openbare ruimte Nieuwegein”. Daar waar veranderingen nodig zijn om het gewenste beeld te krijgen, doen we dat door werk met werk te maken (verbeteringen aanbrengen bij ruimtelijke initiatieven of groot onderhoud). Waar nodig en mogelijk passen we het beheer aan naar natuurvriendelijk beheer en/of beheer dat past bij de cultuurhistorische elementen. Zelfbeheer is hier alleen mogelijk als dat daadwerkelijk een bijdrage levert aan het functioneren van het Natuurnetwerk.
Referentie-beeld	Park Kokkeboogaard:

3.2.4 Overig gebruiksgroen

Kenmerken	Het overig gebruiksgroen bestaat uit kleine(re) parkjes, speelterreinen, groenstroken met wandelpaden, losloopgebieden voor honden en dergelijke. Het heeft vooral recreatieve waarde.
Belang	Gebruiksgroen zorgt voor een prettige woonomgeving: recreatie dicht bij huis, ontmoeten en bewegen (wandelen, spelen). Het draagt daarmee bij aan leefbaarheid van de wijk en gezondheid van de bewoners. Een groene woonomgeving is ook heeft ook economische voordelen en kan bijdragen aan de klimaatadaptatie (zie hst 2: belang van het groen). Tenslotte draagt het ook bij aan de biodiversiteit. Bij ruimtelijke herinrichtingen is het gebruiksgroen onder bepaalde voorwaarden uitwisselbaar (zie afwegingskader).
Gewenst beeld	De inrichting moet uitnodigen om er gebruik van te maken. Dat kan door afwisseling van besloten en open ruimten en van steekeigen beplantingssoorten en sierbeplanting. De cultuurhistorische elementen geven eigenheid aan het groen. Het moet veilig en aantrekkelijk zijn.
Beheer	Het beheer van het openbaar groen in de wijken is vastgelegd in de integrale beeldbestekken "Onderhoud openbare ruimte Nieuwegein". Daar waar veranderingen nodig zijn om het gewenste beeld te krijgen, doen we dat door werk met werk te maken (verbeteringen aanbrengen bij ruimtelijke initiatieven of groot onderhoud). Bij de stapstenen passen we waar nodig en mogelijk het beheer aan naar natuurvriendelijk beheer en/of beheer dat past bij de cultuurhistorische elementen. Zelfbeheer is mogelijk op basis van de daarvoor gebruikelijke regels, er zijn geen aanvullende regels nodig.
Referentie-beeld	Galecopperwetering – Galecopperlaan:

3.2.5 Aankledingsgroen

Kenmerken	Het aankledingsgroen bestaan meestal uit groenstroken die niet toegankelijk zijn, maar alleen te beleven vanaf de randen. Zoals water met oevers, geluidswallen en gevelbeplanting. Als aankledingsgroen samenvalt met de bermen van de op de kaart aangegeven wegen, watergangen of met het cultuurhistorisch groen, dan is het onder die noemer beschreven. Aankledingsgroen is alleen op de kaart opgenomen als minimaal 3 van de volgende elementen in het groen aanwezig zijn: water, oever, gras, heesters, bomen.
Belang	Ook aankledingsgroen is van belang voor een prettige woonomgeving, het draagt bij aan de identiteit van de buurt en een prettig woonklimaat. Aankledingsgroen komt meestal voor in de directe woonomgeving. Hier is ruimte voor initiatieven vanuit de straat/buurt, al zijn er wel randvoorwaarden (zie afwegingskader).
Gewenst beeld	Bij het aankledingsgroen is bij voorkeur een combinatie aanwezig van water, oever, gras, heesters én bomen. Maar soms ontbreekt er een of meer van deze elementen. Desondanks vormen deze gebieden een goede basis voor biodiversiteit. Bijvoorbeeld door streekeigen soorten, door natuurvriendelijk beheer of ontoegankelijkheid. In het aankledingsgroen is vaak minder variatie, het bestaat uit één of enkele soorten (sier)beplanting. Hierdoor is het belang voor de biodiversiteit minder groot.
Beheer	Het beheer van het openbaar groen in de wijken is vastgelegd in de integrale beeldbestekken "Onderhoud openbare ruimte Nieuwegein". Daar waar we veranderingen willen doen we dat door werk met werk te maken (verbeteringen aanbrengen bij ruimtelijke initiatieven of groot onderhoud). Bij aankledingsgroen passen we waar nodig en mogelijk het beheer aan naar natuurvriendelijk beheer en/of beheer dat past bij de cultuurhistorische elementen. Zelfbeheer is mogelijk op basis van de daarvoor gebruikelijke regels, er zijn geen aanvullende regels nodig.
Referentie-beeld	Sneeuwgangs:

3.2.6 Cultuurhistorische lijnen en vlakken

Kenmerken	In Nieuwegein zijn nog oude lijnen en vlakken zichtbaar die dateren van voor de groei van Nieuwegein of zelfs van voor het ontstaan van Jutphaas of Vreeswijk. Het uiterlijk van dit groen is heel divers. In dit Groenstructuurplan zijn alleen cultuurhistorische lijnen opgenomen met een groen karakter, die daardoor voor dit GSP van belang zijn. De functie en inrichting van de oude lijnen varieert: wijkweg, langzaam verkeersroute (beide vaak met rij of laanbomen), watergang (met grote bomen), sloten/kleine watergangen (met knotwilgen of onbeplant).
Belang	Nieuwegein heeft een rijke geschiedenis die nog op veel plaatsen zichtbaar is in het landschap en in de gebouwde omgeving. De cultuurhistorie geeft karakter aan de stad. In de cultuurhistorische lijnen en vlakken staan vaak bomen die qua soort, ouderdom, grootte en ecologische waarde bijzonder zijn voor Nieuwegein.
Gewenst beeld	Omdat de cultuurhistorische lijnen om verschillende redenen zijn ontstaan, is ook het beeld divers. We houden de huidige situatie zo veel mogelijk in stand. Cultuurhistorische elementen die verdwenen zijn brengen we waar mogelijk terug, denk aan knotwilgen, grienden, lanen en hoogstamboomgaarden.
Beheer	Het beheer stemmen we af op de cultuurhistorische waarde en de daarbij behorende oorspronkelijke beheervormen. Bomen worden pas vervangen als dat noodzakelijk is. Eventuele nieuwe aanplant of herinrichting sluit aan bij het oorspronkelijke beeld (historisch of historisch passend). Zelfbeheer alleen mogelijk als dit daadwerkelijk bijdraagt aan behoud en/of herstel van de cultuurhistorische elementen.
Referentie-beeld 1	Wiersdijk:

**Referentie-
beeld 2**

Kleiput (Hoog Zandveld)

3.2.7 Hoofdwegen

Kenmerken	De hoofdwegen lopen van noord naar zuid en van oost naar west door Nieuwegein. Ze vormen de zg. H- of Ladderstructuur. Ze verbinden Nieuwegein met de snelwegen rondom de stad. Andersom vormen ze een goede, snelle, herkenbare verbinding naar de wijken in de stad.
Belang	Deze wegen zijn van belang voor de oriëntatie en bereikbaarheid binnen de stad. Voor de gebruikers moet het duidelijk zijn dat ze zich op een van de hoofdwegen van Nieuwegein bevinden.
Gewenst beeld	De hoofdwegen zijn sterk geaccentueerd met twee of meer rijen bomen, waar mogelijk aaneengesloten. Er staan bomen van de 1e orde (bomen tot ± 20 meter hoog). De bomen staan in een groene berm en waar mogelijk ook in de middenberm. Na een kruising loopt de beplantingsstructuur door, zo is voor de weggebruikers duidelijk dat de hoofdweg daar ook doorloopt. De maximum snelheid op de hoofdwegen is meestal 70 of 80 km per uur. Op sommige delen is het 50 km per uur. Dit verschil komt niet tot uitdrukking in de bomen en beplanting langs de weg. Het beeld blijft dus hetzelfde. Wel kan er verschil zijn in het wegprofiel (bijv. smaller, asverspringing).
Beheer	De bermen worden extensief beheerd. Uit veiligheidsoogpunt wordt de eerste meter langs de weg 4 keer per jaar gemaaid. In bermen en groenstroken die onderdeel zijn van het Natuurnetwerk Nieuwegein, worden alleen streekeigen soorten aangeplant.
Referentie-beeld	Wijkerslootweg:

3.2.8 Wijkwegen

Kenmerken	Dit zijn de belangrijkste wegen vanaf de H- of ladderstructuur. Ze ontsluiten de woonwijken, kantoor- en bedrijventerreinen.
Belang	De beplanting langs deze wegen geeft identiteit en herkenbaarheid aan de wijk en helpt bij de oriëntatie binnen de wijk. Ze vormen een continu element tussen de grote variëteit aan buurten en terreinen. Daarnaast kunnen ze van belang zijn voor een prettig woonklimaat en voor de biodiversiteit.
Gewenst beeld	Langs wijkontsluitingswegen staan één of twee doorgaande bomenrijen. De grootte van de bomen is afhankelijk van de beschikbare ruimte. De bomen staan bij voorkeur in een groenstrook, eventueel in een ruim groenvak. De uitstraling van de bomen en plantvakken past bij het stedenbouwkundige karakter van de wijk (de "tijdsgeest"). De maximum snelheid op de wijkontsluitingswegen is 50 of 30 km/uur. Net als bij de hoofdwegen komt dit verschil niet tot uitdrukking in de bomen of beplanting. Het beeld blijft dus hetzelfde. Wel kan er verschil zijn in het wegprofiel of in de inrichting van trottoirs en groenvakken langs de weg.
Beheer	De wegbermen worden 10 keer per jaar gemaaid. Bermen en groenstroken die onderdeel zijn van het Natuurnetwerk Nieuwegein, worden natuurvriendelijk beheerd. Er worden alleen streekeigen soorten aangeplant. Het beheer van cultuurhistorische elementen stemmen we af op de daarbij behorende oorspronkelijke beheervormen.
Referentie-beeld	Batauweg:

3.2.9 Buurtwegen (niet aangegeven op de kaart)

Kenmerken	De buurtwegen ontsluiten de buurten via smallere straten en woonerven. Ze worden doorgaans alleen gebruikt voor bestemmingsverkeer. Deze wegen zijn niet aangeduid op de kaart.
Belang	De beplanting langs deze wegen benadrukt het eigen karakter van de buurt. Het draagt bij aan een prettig en gezond woonklimaat. De afwisseling van boom- en heestersoorten is van belang voor de biodiversiteit.
Gewenst beeld	De bomen staan in (losse) rijen, in kleine groepen of ontbreken soms helemaal. De bomen staan in een ruim groenvak. De inrichting past bij de (historische) bouwstijl van de wijk en bij de beschikbare ruimte (wegprofiel).
Beheer	De wegbermen worden 10 keer per jaar gemaaid. De aangrenzende plantvakken worden onderhouden op B-niveau. Het beheer van cultuurhistorische elementen stemmen we af op de daarbij behorende oorspronkelijke beheervormen. Zelfbeheer is mogelijk. Eventuele aanpassingen komen tot stand in samenspraak met of op initiatief van de buurt.
Referentie-beeld	Hagedisweide:

3.2.10 Kanaal (Amsterdam Rijnkanaal en Lekkanaal)

Kenmerken	De grote waterlopen in Nieuwegein worden gebruikt door beroepsvaart en pleziervaart. Het zijn strakke lijnen door de stad met een continue beeld. Door de grote bomen er langs zijn ze al van verre zichtbaar in het vlakke landschap.
Belang	Vanuit de stad gezien vormen de grote waterlopen barrières maar vanuit de gebruiker vormen ze juist een verbinding. Daardoor zijn ze aantrekkelijk voor bedrijvigheid en recreatie, maar soms ook voor natuur.
Gewenst beeld	Kanalen worden in Nederland van oudsher vaak geflankeerd door zware bomenrijen om de maat en het karakter van het kanaal te benadrukken. De kanalen zijn in principe aan twee zijden beplant met bomen van de 1 ^e orde (tot ± 20 meter hoog). De boomsoort past qua karakter bij de soorten die oorspronkelijk werden aangeplant.
Beheer	Bomen langs het kanaal zijn vanuit waterstaatkundige eisen soms ongewenst (de dijk kan beschadiging oplopen). In die gevallen zoeken we een oplossing, bijv. door de bomen achter de dijk te planten. De bermen worden extensief beheerd. Uit veiligheidsoogpunt wordt de eerste meter langs de weg 4 keer per jaar gemaaid. Bermen en groenstroken die onderdeel zijn van het Natuurnetwerk Nieuwegein, worden natuurvriendelijk beheerd. Er worden alleen streekeigen soorten aangeplant. Het beheer van cultuurhistorische elementen stemmen we af op de daarbij behorende oorspronkelijke beheervormen.
Referentie-beeld	Overeindseweg

3.2.11 *Merwedekanaal, Doorslag.*

Kenmerken	Bij deze watergangen is doorgaans het beeld op de ene oever anders dan op de andere. De westelijke oever heeft steeds een stedelijk karakter vaak met een of meer bomenrijen. De oostelijke oever van de Doorslag en van het Merwedekanaal ten noorden van de Plettenburgerbaan heeft het karakter van de voormalige landgoederen. Ten zuiden van de Plettenburgerbaan loopt het Merwedekanaal langs een bedrijventerrein en grenst daar aan de achterkant van, doorgaans onbeplante, privéterreinen. Alleen in het stadscentrum en in Vreeswijk hebben beide zijden een stedelijk karakter, maar wel met bomenrijen.
Belang	Net als de kanalen vormen deze waterlopen zowel een barrière als een verbinding. Daardoor zijn ze aantrekkelijk voor bedrijvigheid en recreatie, maar soms ook voor natuur.
Gewenst beeld	In de gedeelten met een stedelijk karakter staan laanbomen in bermen (gras) of in een verharde aanlegkade (met goede ondergrondse voorzieningen). Op de oostelijke oevers behouden we het karakter van de landgoederen: grote bomen in afwisselende groepen, zowel streekeigen als uitheemse soorten. Daar waar de kanalen langs privéterreinen lopen hebben wij maar in (zeer) geringe mate invloed op de inrichting.
Beheer	De bomenrijen worden in stand gehouden, de "landgoederen" worden zodanig beheerd dat het karakter behouden blijft. De bermen worden extensief beheerd. Uit veiligheidsoogpunt wordt de eerste meter langs de weg 4 keer per jaar gemaaid. Bermen en groenstroken die onderdeel zijn van het Natuurnetwerk Nieuwegein, worden natuurvriendelijk beheerd. Er worden alleen streekeigen soorten aangeplant. Het beheer van cultuurhistorische elementen stemmen we af op de daarbij behorende oorspronkelijke beheervormen.
Referentie-beeld	Vreeswijksestraatweg:

3.2.12 Lek

Kenmerken	De Lek wordt gebruikt door beroepsvaart en pleziervaart. De Lek vormt de slingerende grens aan de zuidzijde van de stad. Rivieren zijn van oudsher onbeplant, op een enkele boomgroep in de uiterwaarden en een enkele boom op de kop van een krib na.
Belang	De Lek en haar uiterwaarden maken deel uit van de Ecologische Hoofdstructuur en als ecologische verbinding in het Natuurnetwerk Nieuwegein. Ze vormen een verbinding tussen de natuur / biodiversiteit in en buiten de stad. De uiterwaarden zijn ook van belang voor recreatie en klimaatadaptatie.
Gewenst beeld	De rivierdijken zijn onbeplant. Er staan enkele boomgroepen (ooibosjes) in de uiterwaard en vaak een enkele boom op de kop van een krib. Het gaat voornamelijk om wilgen en populieren.
Beheer	De uiterwaarden worden begraasd, de bermen extensief beheerd. Uit veiligheidsoogpunt wordt de eerste meter langs de weg 4 keer per jaar gemaaid. Bermen en groenstroken die onderdeel zijn van het Natuurnetwerk Nieuwegein, worden natuurvriendelijk beheerd. Er worden alleen streekeigen soorten aangeplant.
Referentie-beeld	Lekdijk:

4 Natuurnetwerk Nieuwegein

In dit hoofdstuk zoomen we verder in op de drie functies die de “ruggengraat” vormen van het groene geraamte: de ecologische verbindingen, de natuur en de stapstenen.

De kerngebieden van het Natuurnetwerk zijn benoemd en beschreven. Het is van belang om deze onderdelen in beeld te hebben, zonder dat kan het netwerk niet tot stand worden gebracht.

Daarnaast beschrijven we een aantal locaties waarbij de bestaande / toekomstige ontwikkeling van invloed kan zijn op het netwerk en een aantal locaties waar het Natuurnetwerk Nieuwegein wordt onderbroken. Een ontwikkeling biedt immers kansen, maar het is niet vanzelfsprekend dat die kans ook gegrepen kan worden. Daarom is er extra aandacht nodig om dit te borgen. De nummers verwijzen naar de nummers op kaart 2 (kaartenbijlage).

4.1 Lokale ecologische verbinding

De lokale ecologische verbinding (EV) vormt een belangrijke schakel tussen de gebieden met de functie natuur (kerngebieden) in de gemeente Nieuwegein en daarbuiten. Die verbinding is van belang om een gezond netwerk te krijgen, dat bestand is tegen ziekten en plagen. Dat gezonde netwerk heeft ook zijn uitstraling naar de stapstenen/haarvaten in het ‘Netwerk’ en het openbaar groen in Nieuwegein dat buiten het ‘Netwerk’ valt.

De EV heeft binnen Nieuwegein grofweg de vorm van een Ø:

Hiervan is een groot deel, zeg maar de U, al aanwezig, en wordt (vanaf het noordwesten) gevormd door de groenzone langs de A2, de uiterwaarden van de Lek en de groenzones aan weerszijden van het Lekkanaal. Langs het Amsterdam-Rijnkanaal (tussen de Plofsluis en de punt van Plettenburg) is wel een groene zone aanwezig, maar deze is met de huidige inrichting slechts beperkt geschikt als ev..

De U moet aan de bovenkant gesloten worden tot een O door een ev. aan te leggen in de Galecopperzoom. Dit kan worden gerealiseerd op het moment dat dit gebied ontwikkeld gaat worden. De EV is opgenomen in de Beheersverordening Galecopperzoom.

De / in de Ø loopt van de punt van Plettenburg via het gebied Rijnhuizen, Merwestein en park Oudegein naar Hoge Landen. Dit deel van de EV loopt voor een groot deel door bebouwd gebied en is daardoor moeilijker te realiseren en kwetsbaar door invloeden van buitenaf (zoals recreatie en ruimtelijke ontwikkelingen). In de visie Mooi Rijnhuizen, die ingaat op de gebiedsontwikkeling van dit deel van Nieuwegein, is dit deel van de EV opgenomen.

In Merwestein kan de EV via de Lange Laan lopen. Hier is de EV smal, maar de al oudere eikenbomen in groene bermen langs de Lange Laan vormen een goede basis. Hier kan “werk met werk” gemaakt worden via het project Betere Buurten.

In de visie Stadspark Oudegein is rekening gehouden met de gebruiks- en natuurwaarden door het park te zoneren. De gedeelten met de bestemming natuur worden beperkt toegankelijk, bijvoorbeeld alleen via een struipad. In de gebieden er tussen, met (intensieve) recreatie, wordt er via stapstenen voor gezorgd dat de flora en fauna toch redelijk veilig en rustig van het ene naar het andere gebied kan. De visie is op 28 januari 2016 door de raad vastgesteld.

Voor een goed functionerende EV zijn, naast de verbindingen in Nieuwegein, ook verbindingen met het buitengebied noodzakelijk. Door de ligging van Nieuwegein tussen de snelwegen en de Lek, is het aantal mogelijke verbindingen met het buitengebied beperkt.

De nieuw aangelegde natuur in de uiterwaarden van de Lek vormt een goede robuuste verbinding met het buitengebied. Daarnaast is er een ecologische verbinding (stobbenwal) langs de Doorslag / IJsselsteinseweg onder de A2 door. In Het Klooster is nog een goede verbinding mogelijk daar waar de Kanaaldijk Zuid onder de A27 door gaat, maar deze is nu niet als zodanig ingericht. De EV kan daar aansluiten op het Natuurnetwerk Nederland².

4.2 Natuur (kerngebieden)

De gebieden die op de kaart zijn opgenomen als natuur zijn op dit moment ook als zodanig opgenomen in de verschillende bestemmingsplannen. Het gaat in de meeste gevallen om gebieden die nog dateren van voor de ontwikkeling van Nieuwegein en door hun ouderdom of omvang waardevol zijn voor natuur en biodiversiteit in Nieuwegein. Deze gebieden zijn de “dragers” van de lokale ecologische verbinding. Hieronder is kort beschreven welke kerngebieden er zijn en waarom ze in het Netwerk zijn opgenomen.

1. Hoek Taludweg – AC Verhoefweg

Dit terrein is in de jaren '70 als natuurcompensatie voor de toegangswegen naar Nieuwegein aangelegd en de natuur kan sindsdien vrijwel zonder menselijk ingrijpen daar zijn gang gaan. Het terrein is rijk aan bijzondere mossen en amfibieën en aan soorten van schraalgraslanden, die vroeger algemeen waren maar tegenwoordig zeldzaam zijn. Het is eigendom van de provincie Utrecht.

2. Batterij aan de Overeindse Weg en Inundatiekanaal

Enkele delen van de Nieuwe Hollandse Waterlinie worden herontwikkeld, waarbij het versterken van de landschappelijke en cultuurhistorische waarden een centrale plek krijgt. Het terrein van de Batterij is een van die te ontwikkelen delen. Hiervoor een openbare aanbesteding gehouden waarbij ook de invulling van de combinatie van de bestemmingen natuur en recreatie is betrokken.

3. Grienden ten westen van begraafplaats Noorderveld en in park Oudegein

In 2012 heeft Landschap Erfgoed Utrecht vijf grienden³ in Nieuwegein onderzocht. Uit het rapport blijkt dat de grienden naast de begraafplaats Noorderveld en in Park Oudegein het meest in oorspronkelijke staat zijn. Deze grienden worden volgens het door Landschap Erfgoed Utrecht opgestelde beheerplan hersteld, waarmee ook variatie in flora en fauna weer toeneemt. NB: de overige onderzochte grienden hebben niet de bestemming natuur maar maken onderdeel uit van de EV of de stapstenen.

4. Griend ten noorden van de Lange Laan

Deze griend is onderdeel van de tuin- en parkaanleg van kasteel Rijnhuizen. Het gebied is nog zeer herkenbaar als griend en heeft de daarbij behorende flora en fauna.

² De rijksoverheid beschermt natuurgebieden via het Natuurnetwerk Nederland (voorheen Ecologische hoofdstructuur en Natura 2000 gebieden).

³ Valeriaangaarde, Structuurbaan, IJsselsteinseweg, Randijk en Oudegein.

5. Broekbos naast Lekkanaal

Dit historische bosje bestaat uit nat elzenbroekbos en omliggende grazige vegetatie. De oude gebogen sloten, behorend bij Huis de Wiers, zijn nog herkenbaar.

6. Kasteel Rijnhuizen

Het landgoed heeft onder andere, door de aanwezigheid van oude bomen, een grote waarde voor boombewonende vleermuizen. Dit terrein is in 2015 verkocht. De nieuwe eigenaar heeft plannen voor woningbouw op een deel van het terrein. Er is hier sprake van tegengestelde belangen tussen de ruimtelijke ontwikkeling en de waarde van het terrein voor de biodiversiteit. Er moet zorgvuldige afweging plaatsvinden. Zie ook aandachtsgebied 13 Rijnhuizen.

7. Het Klooster

De lokale ecologische verbinding in het klooster wordt aangelegd ter compensatie van natuur die verdwijnt als gevolg van de inrichting van Het Klooster als bedrijventerrein en als gevolg van de aanleg van de 3e sluiskolk van de Beatrixsluis. In de noordpunt van Het Klooster, waar het Amsterdam-Rijnkanaal en het Lekkanaal samenkomen, ligt een klein, oud bosrestant. Het is een van de oudste bossen van Nieuwegein. Hier komt de grote keverorchis voor, die zeldzaam is in de provincie.

8. Stadspark Oudegein

In dit park zijn drie gebieden met de bestemming natuur aanwezig, bestaande uit grienden, petgaten, een blauwgrasland en een bos met historische strokenverkaveling. Door de afwisseling van nat-droog, open-gesloten en door de lage recreatiedruk zijn dit gebieden met voor Nieuwegein nu al hoge biodiversiteit en met een grote (potentiele) natuurwaarde.

9. Hoge Landen

Het gebied Hoge Landen ligt hoger dan de omgeving, omdat het op de zandrug van de oude Kromme IJssel ligt. Het is een relatief jong bos met open plekken (grasland) en twee poelen. Ondanks de redelijk intensieve recreatie in gedeelten van het bos (drukbezocht struin- en hondenuitlaatgebied) is er, door deze afwisselende inrichting, een grote biodiversiteit. Het gebied is onderdeel van het Natuurnetwerk Nederland en in eigendom van Staatsbosbeheer.

10. Gebied Oude Geyne

In park Oudegein, op de plek van het verdwenen stadje Geyne, ligt nu een bosgebied. Dit gebied is nauwelijks ontsloten en wordt zeer extensief onderhouden. De natuurwaarde en biodiversiteit zijn groot.

11. Uiterwaarden Lek

De uiterwaarden van de Lek zijn opnieuw ingericht in het kader van Ruimte voor de Rivier, ze maken onderdeel uit van het Natuurnetwerk Nederland. In de uiterwaarden kan de natuur zich nu ontwikkelen. Dit biedt een grote kans voor de verbinding van het Natuurnetwerk Nieuwegein met het Natuurnetwerk Nederland. De uiterwaarden van de Lek zijn in eigendom van de Staat.

4.3 Aandachtsgebieden

Op kaart 2 Aandachtsgebieden (kaartenbijlage) zijn de locaties zichtbaar gemaakt waarvan nu (op het moment van opstellen van het Natuurnetwerk Nieuwegein) bekend is dat er een toekomstige ontwikkeling plaats vindt. Een ontwikkeling biedt kansen om tot een optimaal inrichtingsplan te komen waarbij zowel de waarde van het Natuurnetwerk Nieuwegein als de

waarde van de leefomgeving verbeteren. Maar optimalisatie van het Natuurnetwerk in ruimtelijke plannen is niet vanzelfsprekend, er moet extra aandacht aan besteed worden om dit te borgen. Daarnaast zijn op de kaart de knelpunten aangegeven waar de huidige EV niet goed kan functioneren. Hieronder worden de aandachtsgebieden en knelpunten kort toegelicht. De aandachtsgebieden en knelpunten worden binnen dit beleidsplan alleen genoemd. Op het moment dat er daadwerkelijk een verandering plaatsvindt (meestal een ruimtelijke ontwikkeling, maar het kan ook een verandering zijn in het beheer) moet het belang van de ontwikkeling worden afgewogen tegen het belang van het Natuurnetwerk Nieuwegein. In hoofdstuk 5 is het afwegingskader hiervoor beschreven.

12. Galecopperzoom

De Galecopperzoom moet zich op termijn (2025-2040) ontwikkelen tot een multifunctioneel dynamisch woonwerkgebied. De gewenste lokale ecologische verbinding aan de noordkant van Nieuwegein moet hier een plaats in krijgen. Voorwaarde daarbij is dat de EV aan de oost- en westzijde aansluit op de aanwezige ev. Voor het functioneren van de EV is het van minder belang via welke "route" deze verbinding tot stand komt. De toekomstige ontwikkelingen bieden kansen om de EV goed in te passen en te ontwikkelen. Hij kan bijvoorbeeld gecombineerd worden met een geluidswal (zoals langs de A2), kan gecombineerd worden met de benodigde watercompensatie of als een extensief gebruikte zone in een wijkpark.

Op dit moment, in het "pauzeland", vormt de natuurvriendelijke oever langs de Galecopperwetering de enige ecologische verbinding. Omdat het hier gaat om alleen een natte oeverzone, is dat niet als volwaardige EV aan te merken. Immers, de "droge" verbinding met heesters en bomen ontbreekt.

13. Rijnhuizen

In de Structuurvisie 2030 is Rijnhuizen (het gebied tussen Merwedekanaal, Plettenburgerbaan en Structuurbaan) aangewezen als een ontwikkelzone voor een gemengd stedelijk gebied. Daarom is in 2014 de gebiedsvisie Mooi Rijnhuizen opgesteld. Met deze visie is een kader vastgelegd voor particuliere ontwikkelingen in het gebied. Dit biedt een kans waarbij kwaliteitsverbetering van de natuurwaarden en lokale ecologische verbinding hand in hand kunnen gaan met de gebiedsontwikkeling. In de gebiedsvisie is dan ook rekening gehouden met de ontwikkeling van de gewenste EV in dit gebied.

In het geldende bestemmingsplan heeft het gebied Kasteel Rijnhuizen (kasteeltuin inclusief de bouwvlakken en aanliggende boomgaard) de bestemming Natuur-Landgoed. In het vastgestelde Natuurnetwerk Nieuwegein heeft dit gebied de functie Natuur. Voor dit terrein is een herontwikkeling gaande waarbij woningbouw is gepland op de locatie van de bedrijfsgebouwen, en woningen mogelijk worden gemaakt in de boomgaard (gebiedsvisie Rijnhuizen). Daarom is op de Groenstructuurplankaart de functie Natuur van het bestaande bouwvlak gehaald en is de boomgaard gearceerd weergegeven.

In het geldende bestemmingsplan heeft een groot deel van fort Jutphaas de bestemming natuur. Ook voor fort Jutphaas is een herontwikkeling gaande. De planvorming hiervoor liep gelijk op met de planvorming voor Mooi Rijnhuizen. In het plan Mooi Rijnhuizen loopt de te ontwikkelen lokale ecologische verbinding niet via het fort. Daarmee is impliciet al vooruitgelopen op het afwegingskader in deze beleidsnotitie. Bij de bestemmingsplanwijziging van fort Jutphaas als gevolg van de nieuwe ontwikkeling wordt dit dan ook aangepast, zoals ook is aangegeven op de Natuurnetwerk-kaart.

Omdat Rijnhuizen in gedeelten wordt ontwikkeld en op particulier initiatief, is wel blijvend aandacht nodig voor de inrichting van de openbare ruimte, waaronder de totstandkoming van een volwaardige ev.

14. Blokhoeve

Een gedeelte van de wijk Blokhoeve is al ontwikkeld, maar er is ook een aantal kavels waar nog woningbouw plaats zal vinden. Blokhoeve maakt geen onderdeel uit van de EV maar de vijver langs de AC-Verhoefweg ter hoogte van Blokhoeve is een waardevolle stapsteen/haarvat. Het water is helder en heeft een goed ontwikkelde waterplantenvegetatie met bijbehorende fauna. Dit is bijzonder in bebouwd gebied. Bij de verdere ontwikkeling van Blokhoeve moeten we er voor zorgen dat de gunstige omstandigheden behouden blijven en er bijvoorbeeld geen gebiedsvreemd water wordt ingelaten. Verder zou het grote meerwaarde hebben als, via deze waterpartij met oevers, de water/bosstrook tussen Galecop en Batau en de groenzone tussen Blokhoeve en Huis de Geer worden verbonden.

15. Remiseterrein

Op het remiseterrein worden zowel de rails als de kantoren vervangen. Het terrein ligt midden tussen een aantal grotere groengebieden die onderdeel uitmaken van de lokale ecologische verbinding. De nieuwe inrichting is op het moment van het schrijven van dit beleidsplan nog niet afgerond, maar er wordt wel rekening gehouden met deze ligging / de mogelijke natuurwaarden.

16. Laagraven oost

In 2011 is voor het gebied Laagraven Oost een integrale landschapsvisie opgesteld. De enveloppe-commissie Linieland en de gemeenten Houten en Nieuwegein willen het gebied in landschappelijk, cultuurhistorisch en recreatief opzicht te versterken. Daarnaast zijn er initiatieven op het gebied van woningbouw. Een ecologische verbinding lijkt goed binnen de landschapsvisie te passen.

18. Stadspark Oudegein

De visie Stadspark Oudegein biedt een actueel kader dat op hoofdlijnen richting geeft aan het beheer van het stadspark en een leidraad vormt voor nieuwe initiatieven in het stadspark. De kaders van de visie zijn: 'versterken natuurwaarde en ecologie, versterken gebruikswaarde, verbeteren van de entrees van het stadspark en beleefbaar maken van de historie van stadspark Oudegein'. De uitvoering van deze visie biedt kansen voor het versterken van de EV via het park en van de biodiversiteit in het park. Tegelijkertijd moet er aandacht aan worden besteed dat nieuwe initiatieven in het park de aanwezige of gewenste natuurwaarden niet doorkruisen.

Verbindingen met het buitengebied

Door de ligging van Nieuwegein tussen de snelwegen en de Lek, is het aantal mogelijke verbindingen met het buitengebied beperkt. Deze verbindingen zijn, net als de verbindingen binnen Nieuwegein, nodig om een goede en gezonde biodiversiteit te krijgen.

Door de nieuwe inrichting van de uiterwaarden van de Lek ontstaat daar een goede en robuuste verbinding met het Natuurnetwerk Nederland. Er is een kleinere verbinding voor de landdieren via een stobbenwal onder de A2 door maar water/oever verbinding ontbreekt.

Ter hoogte van de Nedereindse weg en de Galecopperwetering zijn ook verbindingen gewenst, maar die ontbreken nu helemaal.

Ook de verbinding van Het Klooster met het Natuurnetwerk Nederland langs de Schalkwijksewetering ontbreekt. Er is wel ruimte onder het viaduct over het Amsterdam-Rijnkanaal, maar het schort aan een geschikte fysieke inrichting.

Onderbrekingen in de lokale ecologische verbinding (EV)

In de EV langs de A2 zitten drie onderbrekingen: ter hoogte van de afslag Nieuwegein (Weg naar de poort), ten noorden van de Hoge Landen (Hooglandse jaagpad) en ten zuiden van de Hoge Landen (afslag Nieuwegein –zuid en Zandveldseweg). De EV wordt hier doorsneden door

brede(re) wegen en de naast de weg gelegen groengebieden wijken qua inrichting af van de EV ter plaatse (bijvoorbeeld alleen gras ipv een gevarieerde inrichting). Deze knelpunten kunnen worden opgelost door een aangepaste inrichting en/of beheer en waar nodig en mogelijk door het aanbrengen van faunapassages onder de weg.

Het Natuurnetwerk Nederland langs de uiterwaarden van de Lek wordt onderbroken ter hoogte van Vreeswijk. Hier is waarschijnlijk geen oplossing mogelijk omdat de uiterwaard hier, door de bebouwing van Vreeswijk, heel smal is of zelfs ontbreekt.

De noordelijke oever van het Amsterdam-Rijnkanaal, tussen Laagraven en de A27 vormt een schakel tussen het natuurgebied bij de Batterij aan de Overeindse weg en het buitengebied bij Houten. De huidige inrichting met gras en bomen is echter niet zo geschikt. Het terrein is van Rijkswaterstaat.

Tenslotte vormen het Amsterdam Rijnkanaal, Lekkanaal en Merwedekanaal onderbrekingen in de ev. Deze onderbrekingen hoeven geen probleem te vormen voor vogels en vleermuizen, zolang de (boom)structuren aan weerszijden en langs de oevers maar doorlopen. Voor de land- en waterdieren vormen deze wateren wel een barrière. Daarom is het extra van belang om het Natuurnetwerk binnen Nieuwegein en de verbindingen met het buitengebied die er zijn in orde te houden.

5 Afwegingskaders en uitgangspunten bij ontwikkelingen

*Vanaf nu is het zaak om slim en efficiënt om te gaan met de beschikbare ruimte en middelen.
(Structuurvisie 2030)*

In dit Groenstructuurplan zijn de bestaande functies en waarden van het openbaar groen beschreven. Doel van het Groenstructuurplan is het ontwikkelen en behouden van een gezond, soortenrijk, evenwichtig, robuust en aaneengesloten netwerk van natuur- en groengebieden in Nieuwegein. Maar de stad is geen statisch geheel, er zijn altijd ontwikkelingen gaande (zie ook Aandachtsgebieden) waarbij tegengestelde belangen kunnen ontstaan. Denk daarbij aan de aanleg van wegen of parkeerplaatsen, woningbouw, verkoop/verhuur van openbaar groen, maar ook aan veranderingen van het groen zelf, zoals het vervangen van eenvormige bosjes voor een gevarieerde beplanting of het vervangen van heesters voor gazon.

Het openbaar groen is één van de vele aspecten waar rekening mee moet worden gehouden bij ruimtelijke ontwikkelingen, groot onderhoud of andere veranderingen in het openbaar gebied. De afweging van al deze aspecten vindt steeds plaats binnen het betreffende project. Ook de mogelijkheden tot participatie, inspraak en dergelijke worden binnen het project geregeld. Zo kan een goede afweging van alle belangen worden gemaakt, waarbij dit afwegingskader uitgangspunten biedt voor het aspect openbaar groen.

5.1 Afwegingskader voor natuur en lokale ecologische verbinding

De lokale ecologische verbinding (EV) en de natuurgebieden vormen de drager van het Natuurnetwerk Nieuwegein, daarom moeten de voor- en nadelen van ontwikkelingen in deze gebieden zorgvuldig worden afgewogen. Voor beide functies geldt hetzelfde afwegingskader. Uitgangspunt is dat woningbouw, werk gerelateerde functies, wegeaanleg of andere ruimtelijke initiatieven in deze gebieden niet zijn toegestaan. Het maakt daarbij niet uit of de gebieden al daadwerkelijk als lokale ecologische verbinding of natuur functioneren, of alleen als zodanig in het Groenstructuurplan zijn opgenomen. Ook initiatieven met een negatief effect op de natuur of op het functioneren van de EV niet zijn toegestaan. Het gaat daarbij om het behouden van:

- de bestaande en potentiële natuurwaarden van het gebied;
- de robuustheid en de aaneengeslotenheid van het gebied;
- de aanwezigheid van bijzondere soorten;
- de verbindingsfunctie van het gebied voor soorten en ecosystemen

Initiatieven die de natuurwaarde en/of biodiversiteit van deze gebieden verhogen worden gestimuleerd.

Een negatief effect kan bijvoorbeeld zijn:

- Onderbreken / versnipperen van de bestaande of gewenste ecologische verbindingen en natuurgebieden
- Verkleinen
- Verstoren natuurlijk evenwicht (bemesten, wijzigen grondwaterstand, enz.)
- Verstoren rust / stilte
- Verlaging van de biodiversiteit
- Verkleining van de populatie van wettelijk beschermde en/of voor Nieuwegein bijzondere flora en fauna.

Alleen als er sprake is van groot openbaar belang kan een initiatief met een negatief effect op de ecologische verbindingen en natuurgebieden, onder voorwaarden, doorgang vinden. Indien dit belang

is aangetoond en er geen reële alternatieven zijn, is de ontwikkeling mogelijk onder de voorwaarde dat de negatieve effecten zoveel mogelijk worden beperkt en de resterende negatieve effecten binnen of in de directe omgeving van het plangebied worden gecompenseerd. Let wel: onderbreking van de lokale ecologische verbinding is nooit toegestaan. De initiatiefnemer overlegt bij de aanvraag:

- een onderzoek door een ter zake deskundige naar de (mogelijke) effecten van het initiatief op de ecologische verbindingen en natuurgebieden;
- een plan voor de uitvoering van de compensatie/mitigatie (door de initiatiefnemer) waarin ook de financiële onderbouwing en (zo nodig) juridische aspecten daarvan aan de orde komen.

Deze specificatie kan een aanvulling zijn op het flora-fauna onderzoek dat, bij ontwikkelingen in de natuur/ev, in de meeste gevallen al door de initiatiefnemer moet worden uitgevoerd.

Compensatie kan bijvoorbeeld plaats vinden in de vorm van het verbeteren van de kwaliteit van de bestaande EV (bijvoorbeeld door natuurontwikkeling in een gedeelte van de EV waar nog geen natuurwaarden aanwezig zijn) of door uitbreiding van de EV (het opheffen van een ontbrekende schakel). De compensatie vindt voorafgaand of ten minste gelijktijdig met de ontwikkeling plaats.

5.2 Afwegingskader voor stapstenen

Stapstenen zijn van belang voor de biodiversiteit en zo voor een gezond groenbestand. Voor initiatieven in of in de buurt van stapstenen geldt dat deze geen negatief effect mogen hebben op de functie van dit groen als stapsteen (zie vorige paragraaf).

Ook hier vindt belangenafweging plaats, waarbij de volgende situaties denkbaar zijn:

- Er zijn voldoende alternatieven van vergelijkbare kwaliteit in de buurt aanwezig. In dit geval kan, indien nodig, een stapsteen of haarvat vervallen.
- Er is openbaar groen in de buurt aanwezig maar van onvoldoende kwaliteit om als stapsteen of haarvat te fungeren. In dat geval kan de kwaliteit van een stuk openbaar groen in de buurt zodanig worden verbeterd dat het als stapsteen of haarvat kan gaan fungeren. De compensatie vindt voorafgaand of gelijktijdig met de ontwikkeling plaats.
- Er is geen alternatief aanwezig. In dat geval moet een nieuwe stapsteen/haarvat in het plan worden opgenomen.
- Het gaat om cultuurhistorische elementen, deze worden in principe gehandhaafd.

De initiatiefnemer toont door middel van een onderzoek door een ter zake deskundige aan wat de (mogelijke) effecten van het initiatief zijn op de stapstenen en welke van de bovengenoemde situaties aan de orde is. De initiatiefnemer toont bij situatie 2 en 3 aan hoe de compensatie/mitigatie plaats zal vinden. De compensatie vindt voorafgaand of ten minste gelijktijdig met de ontwikkeling plaats.

5.3 Afwegingskader voor overig gebruiksgroen

Voor initiatieven die het overig gebruiksgroen aantasten geldt dat de kwaliteit van de woonomgeving als geheel niet achteruit mag gaan. Dat geldt voor ruimtelijke initiatieven, (groot) onderhoud en voor initiatieven vanuit de straat/buurt. Hierbij toetsen we aan de stedenbouwkundige uitgangspunten zoals die ook worden gehanteerd bij bijvoorbeeld de aanleg van een hele nieuwe straat/buurt/wijk.

Uiteraard vindt ook hier belangenafweging plaats. Net als bij de stapstenen kan gebruiksgroen vervallen als er voldoende alternatieven van vergelijkbare kwaliteit in de buurt aanwezig zijn, tenzij het gaat om cultuurhistorische elementen. Als dat niet het geval is kan de kwaliteit van openbaar groen in de buurt door de initiatiefnemer worden verhoogd. Bijvoorbeeld door het aanleggen van een

speelplek of door het aanbrengen van beplanting met (meer) sierwaarde. De compensatie vindt voorafgaand of ten minste gelijktijdig met de ontwikkeling plaats.

Zelfbeheer is mogelijk op basis van de daarvoor gebruikelijke regels, er zijn geen aanvullende regels nodig.

Over veranderingen die het gevolg zijn van (groot) onderhoud beslist het college. Over verandering als gevolg van ruimtelijke initiatieven en projecten zoals Betere Buurten beslist de raad.

5.4 Afwegingskader voor aankledingsgroen

Aankledingsgroen komt meestal voor in de directe woonomgeving. Hier is ruimte voor initiatieven vanuit de straat/buurt, voor zelfbeheer en voor bijvoorbeeld de verhuur/verkoop van snippergroen aan bewoners van het naastliggende perceel, tenzij het gaat om cultuurhistorische elementen. Ook hierbij geldt dat de kwaliteit van de woonomgeving als geheel niet achteruit mag gaan (zie gebruiksgroen). Voor de nieuwe inrichting gaan we uit van de uitgangspunten in ons Handboek stedelijk tapijt.

5.5 Afwegingskader voor bomen

Bomen zijn essentieel voor de leefbaarheid van de stad, dragen bij aan de beeldkwaliteit en hebben soms een culturele waarde. Het lang duurt voor een boom tot volle wasdom komt, daardoor hebben bomen een eigen afwegingskader: de bomenverordening.

In 2012 is het "Overzicht kapvergunningplichtige bomen en gebieden" (verder: Overzicht) vastgesteld dat behoort bij de Bomenverordening ("kapverordening"). Dit Overzicht is samen met wijkplatforms, natuurorganisaties en andere belanghebbenden opgesteld en wordt elke 5 jaar herzien. Zowel in het Groenstructuurplan als in het Overzicht is aangegeven welke groengebieden (inclusief bomen) voor de stad van belang zijn. Vanwege deze grote overlap worden de op de groenstructuurplankaart aangegeven gebieden bij de eerstvolgende wijziging van de Bomenverordening aangewezen als "kapvergunningplichtige gebieden". Daarmee is gelijk ook een deel van de herziening 2017 gerealiseerd. Het "Overzicht kapvergunningplichtige bomen" wordt ook in 2017 herzien. Dit omvat de kapvergunningplichtige bomen die *niet* in de groengebieden op de Groenstructuurplankaart staan. De geactualiseerde versie hiervan wordt ook bij de eerstvolgende wijziging in de Bomenverordening opgenomen.

6 Hoe wordt dit plan gebruikt

Samengevat is het doel van het Groenstructuurplan:

- Vastleggen wat het “groene geraamte” van Nieuwegein is;
- Beschrijven welk beeld gewenst is bij de verschillende onderdelen van deze groenstructuur;
- Kaders en uitgangspunten geven voor veranderingen.

In dit hoofdstuk is aangegeven hoe we dat doel willen bereiken.

Bestemmingsplannen

Bij wijzigingen van bestemmingsplannen zal de lokale ecologische verbinding daarin worden verwerkt. Een groot deel van de EV is al in de bestemmingsplannen opgenomen. Maar soms ontbreekt er een deel en soms kan een deel vervallen. Dit wordt in de normale bestemmingsplanprocedures meegenomen. De gebieden met de functie Natuur hebben die functie ook nu al in de bestemmingsplannen, dit wordt niet gewijzigd.

Initiatieven in Rijnhuizen, Galecopperzoom en Stadspark Oudegein

In Nieuwegein zijn er drie grotere gebieden waarvoor een visie is opgesteld: de gebiedsvisie Mooi Rijnhuizen (2014), Het “pauzelandschap” GalecopperDroom (vastgelegd in de Beheersverordening tijdelijke invulling Galecopperzoom (2014)) en de Visie Stadspark Oudegein (2016).

In deze gebieden zijn we afhankelijk van initiatieven van de markt. De genoemde visies gelden daarbij wel als richtinggevend document. Bij elk initiatief is het maatwerk en zoeken naar een goede inpassing van alle betrokken belangen, zoals bijvoorbeeld bij de wens van een vogelopvang op de wielerbaan in Galecopperzoom. De integrale afweging wordt steeds voorgelegd aan het bestuur. Met behulp van het Groenstructuurplan en het daarin opgenomen afwegingskader wegen we de belangen van het groen op een zowel kwantitatieve als kwalitatieve manier zo volwaardig mogelijk mee.

Het Natuurnetwerk Nieuwegein heeft input geleverd voor het opstellen van de visies. De lokale ecologische verbinding is bijvoorbeeld onderdeel van het ruimtelijk raamwerk in de gebiedsvisie Mooi Rijnhuizen. Naast deze visies is het Natuurnetwerk Nieuwegein ook nadrukkelijk een onderlegger geweest voor het opstellen van dit Groenstructuurplan.

Andere ruimtelijke initiatieven

Ook bij andere ruimtelijke initiatieven wordt een integrale afweging gemaakt. Met behulp van de in dit plan opgenomen afwegingskaders en uitgangspunten kan het belang van het openbaar groen goed worden meegewogen bij veranderingen in het openbaar gebied.

Bij ruimtelijke initiatieven zijn vaak combinaties mogelijk van aspecten van klimaatadaptatie (voorkomen hittestress, opvang regenwater en dergelijke), recreatief groen, aankledingsgroen en ecologisch groen. Eventueel kan via de TEEB methode (ministerie van EZ: onderzoeksrapporten naar economische waarde van natuur) gezocht worden naar cofinanciering.

In gebieden die niet op de kaart zijn opgenomen is in ieder geval ruimte voor bewonersinitiatieven en verkoop/verhuur van snippergroen.

Werk met werk maken

Het Groenstructuurplan zelf kent geen uitvoeringsplan. Om het tot stand te brengen en in stand te houden moeten we de kansen grijpen die zich voordoen. Er is namelijk geen apart budget beschikbaar voor de aanleg van ontbrekende delen of de herinrichting van gedeelten met

onvoldoende kwaliteit. Deze kansen liggen voornamelijk in de ruimtelijke ontwikkelingen zélf, bij groot onderhoud en in een afgestemd beheer.

Bij groot onderhoud/herinrichting of omvorming kan bijvoorbeeld het aanleggen van een natuurvriendelijke oever, ander plantmateriaal en/of het samenvoegen van kleinere stukken groen gunstig zijn voor de biodiversiteit.

Bij het beheer kan bijvoorbeeld het maairegime worden afgestemd op de levenscyclus van de bijzondere flora en fauna ter plekke, kan snoeihout of maaisel worden afgevoerd of dood hout juist blijven liggen of staan. Deze veranderingen moten worden opgenomen in het beheer- en uitvoeringsplan.

Een groenbeheerplan beschrijft hoe het groenstructuurplan gerealiseerd kan worden. Het is een meerjarenplan met onderdelen zoals planning, kosten, prioriteiten, communicatie. Het uitvoeringsplan gaat in op de werkzaamheden en bijbehorende kosten per jaar.

Daar tegenover staat dat niet voor alle knelpunten zich een kans zal voordoen. De kans op een ecologische verbinding langs de Galecopperwetering onder de A2 door is praktisch te verwaarlozen. Maar ook het oplossen van bijvoorbeeld de onderbrekingen langs de A2 of het verbinden van de natuurgebieden in het park zal niet zonder budget kunnen.

Nota natuurontwikkeling en monitoren

Het Groenstructuurplan geeft slechts globaal aan hoe het groen binnen het Groenstructuurplan er uit moet zien en waar ruimte geboden moet worden aan flora en fauna.

Voor de natuurgebieden en de lokale ecologische verbinding moet dit verder worden uitgewerkt in een plan dat specifiek ingaat op de potentie van de gebieden en de kansen en mogelijkheden. Daarin zal ook een aanpak voor de monitoring worden uitgewerkt.

Bijlage 1: Kaart

De groenstructuurplankaart is los bijgevoegd.

nr = natuur

nr = aandachtgebied

NIEUWEGEIN 4

NIEUWEGEIN 16

KANALENEILAND 17

HOOGRAVEN 18

1 15

14

3a

2

16

6

13

7

3b

17

8

10

9

5

11

NIEUWEGEIN-ZUID 10

Bijlage 3: Begrippenlijst

Biodiversiteit

Graad van verscheidenheid aan levensvormen (soorten, genen,...) binnen een gegeven ecosysteem, boom of een gehele planeet. De biodiversiteit wordt vaak gebruikt als een indicator voor de gezondheid van een ecosysteem. Daarvoor wordt de aanwezige biodiversiteit vergeleken met historische gegevens of gegevens uit vergelijkbare gebieden.

Compensatie

Soms leiden de geplande ontwikkelingen of werkzaamheden tot verlies aan natuurwaarde. Bepaalde maatregelen kunnen de negatieve effecten zo beperkt mogelijk houden, bijvoorbeeld het geschikt maken van een aangrenzend gebied voor die natuurwaarde, het bieden van vervangende verblijfplaatsen (zoals nestkasten) of het aanleggen van amfibieëntunnels.

Ecologie

De ecologie bestudeert de dynamiek van de wisselwerking tussen organismen, populaties of levensgemeenschappen (de biotische milieufactoren) en de relaties tussen organismen, populaties, levensgemeenschappen of landschappen en de niet-biologische omgeving (de abiotische milieufactoren).

Natuurnetwerk Nederland

Het Natuurnetwerk (voorheen Ecologische Hoofdstructuur) is een robuust netwerk gevormd door bestaande natuurgebieden, nieuwe nog te realiseren natuurgebieden en verbindingzones daartussen op nationaal niveau. Natura2000, een Europees netwerk van beschermde natuurgebieden, maakt onderdeel uit van het Natuurnetwerk. Het Natuurnetwerk heeft twee doelen:

1. de rijkdom aan soorten - de biodiversiteit - te behouden en te herstellen. Hiervoor is het noodzakelijk dat natuurgebieden worden uitgebreid, verbeterd, en met elkaar worden verbonden in een samenhangend netwerk. Dit netwerk moet functioneren in ruimte en tijd, waardoor planten en dieren een duurzame, robuuste en klimaatbestendige leefomgeving krijgen;
2. ruimte bieden aan de groeiende behoefte aan rust en ruimte, waardoor inwoners en bezoekers de natuur kunnen beleven en het draagvlak voor natuurbeleid gewaarborgd is.

Extensieve recreatie

Recreatie met weinig dynamiek die nauwelijks druk uitoefent op de omgeving. Bijvoorbeeld wandelen, fietsen en natuurkamperen.

Griend

Een griend is een vochtige akker waarop wilgenhout wordt verbouwd. De bomen werden en met regelmaat ongeveer 25 cm boven de grond afgezet. Uit de stobben groeiden dan weer nieuwe takken. De dunne takken van een griend die jaarlijks werd afgezet zijn vooral geschikt voor het maken van manden. De zwaardere takken van grienden die om de vijf jaar werden geoogst waren voor vele doeleinden geschikt, van stelen voor gereedschap tot het vlechten van zinkstukken.

Hittestress

Fysieke hinder en gezondheidsklachten die men ervaart in een periode van aanhoudende hitte.

Mitigatie

Maatregelen die je neemt waardoor het verlies aan natuurwaarde niet op treed. Bijvoorbeeld werkzaamheden uitvoeren buiten het broedseizoen, het plaatsen van amfibieënscherm om te voorkomen dat rugstreeppad het bouwterrein betreedt of het van te voren afvlakken van steile kanten van een zandhoop zodat er geen oeverwaluwen gaan broeden.